

Informace ze zdravotnictví Moravskoslezského kraje

Ústavu zdravotnických informací a statistiky
České republiky

Ostrava
1. 8. 2012

4

Činnost oboru diabetologie, péče o diabetiky v Moravskoslezském kraji v roce 2011

*Activity of the branch of diabetology, care for diabetics
in the Moravskoslezsky Region in 2011*

Souhrn

Tato informace podává přehled o počtu diabetologických ordinací a jejich personálním zabezpečení, dále o počtech ošetření-vyšetření a počtech léčených pacientů. Počet registrovaných diabetiků každoročně vzrůstá, v roce 2011 se s diabetem léčilo 98 714 pacientů. Klesá počet osob léčených pouze dietou (15 822 v roce 2011), zatímco stoupá počet pacientů léčených medikamentózně. Dále byl zaznamenán mírný pokles podílu diabetiků s chronickými diabetickými komplikacemi. Ty mělo v roce 2011 celkem 31,4 % léčených osob.

Summary

This information presents the numbers of diabetologist's consultation rooms, numbers of health personnel involved, numbers of treatments-examinations and numbers of treated patients. The number of treated diabetics steadily increases, the number of patients treated for diabetes in 2011 was 97 813 patients. The number of patients treated only with diet decreases (15 822 patients in 2011) whereas using drugs grow up. Far it was registered the slight decrease of patients with chronic diabetic's complications. It was totally 31,4% in the group of treated patients.

Informace o činnosti diabetologického oboru vychází ze zpracovaných údajů výkazu A (MZ) 1-01 pro obor diabetologie (včetně ordinací praktických lékařů pro dospělé, kteří se touto činností zabývají). Výkaz byl součástí Programu statistických zjišťování v ČR na rok 2011. Formuláře výkazů a pokyny jsou vystaveny na internetu www.uzis.cz.

Zpravodajskou povinnost splnilo 55 diabetologických ordinací a z 531 ordinací praktických lékařů pro dospělé se dle odevzdaných výkazů podílelo na aktivní léčbě diabetiků celkem 290, tj. 54,6 % ordinací. Lékaři ordinací praktického lékaře pro dospělé pro léčbu svých registrovaných pacientů trpících diabetem nevyčleňují úvazek a nevedou evidenci poskytnutých ošetření.

Činnost odborných diabetologických ordinací v kraji zajišťovalo celkem 44,36 lékařů a 53,18 zdravotnických pracovníků nelékařů s odbornou způsobilostí bez odborného dohledu (v průměrném ročním přepočteném počtu včetně smluvních pracovníků).

Na úvazek 1 lékaře v oboru diabetologie připadalo v kraji v průměru 1 943 léčených pacientů (ČR 1 885). V průběhu roku 2011 poskytly ordinace 321 606 ošetření, což představovalo 3,7 ošetření (ČR 3,3) na jednoho léčeného diabetika.

Diabetes mellitus, jehož výskyt se v posledních letech průběžně zvyšuje, je do značné míry geneticky založené onemocnění. Vliv faktorů prostředí je však u tohoto onemocnění velmi výrazný a na genetické předpoklady navazuje. Mezi faktory zvyšující riziko onemocnění patří nejen stres a nezdravé životní prostředí, ale především nevhodné dietní návyky a s tím související obezita. Onemocnění je zatím nevyléčitelné, ale vhodnou životosprávou a léčbou lze dlouhodobě tlumit jeho projevy a následky. Trvale je počet žen - diabetiček přibližně o 7 % vyšší, v kraji činil v roce 2011 poměr 53,6 % žen a 46,4 % mužů (ČR 52,8 % žen a 47,2 % mužů).

Na diabetologických pracovištích a v ordinacích praktického lékaře pro dospělé bylo v kraji evidováno 98 714 léčených diabetiků, což představovalo 12 % celkového počtu léčených diabetiků v České republice. Děti do 14 let a dorost (15–19 let), u nichž se projevil diabetes mellitus I. typu, jsou léčeni převážně na dětských odděleních nemocnic a dispenzarizováni u svých praktických lékařů pro děti a dorost. Ve věku 0-14 let bylo evidováno 19 léčených dětí a u dorostu (15–19 let) bylo léčeno 44 pacientů s tímto typem diabetu.

V roce 2011 činil počet léčených diabetiků 8 % z celkového počtu obyvatel kraje (ČR 7,9 %). Nejvyšší výskyt diabetu na 10 000 obyvatel byl zaznamenán v okrese Ostrava 991 a Bruntál 897 případů, průměr za kraj činil 794 případů (ČR 786).

Pacienti s DM jsou nejčastěji léčeni perorálními antidiabetiky (PAD), která jsou užívána 63,9 % léčených diabetiků, inzulinem 21,9 % a inkretinovými mimetiky 1,5%, včetně kombinace těchto léčiv. Diabetiků léčených pouze dietou zaujímal 12,7 % z úhrnu léčených osob, v relaci na 10 000 obyvatel činil 129 případů a ve srovnání s rokem 2004 poklesl jejich počet o 45,5 %. Struktura pacientů podle druhu léčby v ČR byla následující: 13,3 % osob bylo léčeno jen dietou, 65,6 % PAD, 20,2 % osob jen inzulinem a 1,0 % inkretinovými mimetiky, včetně kombinace těchto léčiv.

Diabetes mellitus je chronické onemocnění projevující se především zvýšením hladiny cukru v krvi, tzv. hyperglykemií. Je provázáno mnoha komplikacemi, mezi nimiž k nejzávažnějším patří postižení zraku nebo úplná slepota, selhání funkce ledvin či poškození nervů a krevního zásobení dolních končetin (tzv. diabetická noha), které může končit jejich amputací. Diabetickými komplikacemi bylo postiženo 30 962 osob, tj. 31,4 % z počtu léčených diabetiků (ČR 29 %). Nejčastější chronickou komplikací diabetu byla diabetická retinopatie (poškození oční sítnice), diagnostikovaná celkem u 12 820 léčených osob, což činilo 13 % (ČR 12,1 %) z úhrnu léčených, z toho 2,2 % bylo postiženo slepotou (ČR 2,3 %), absolutně 286 osob v kraji. Počet postižených diabetickou nefropatií (poškození ledvin) tvořil 11,5 % z úhrnu léčených (ČR 11,6 %), absolutně 11 325 osob, z toho 34,9 % s renální insuficiencí. Podíl léčených osob s diabetickou nohou, celkem 6 817 pacientů, činil 6,9 % z úhrnu (ČR 5,3 %). S touto komplikací bylo nutno přistoupit k amputaci pod kotníkem u 13,3 % (ČR 14,7 %) a nad kotníkem 6,5 % (ČR 9 %).

Prevalence diabetických onemocnění stále stoupá. V roce 2011 se léčilo 80 osob na 1 000 obyvatel, v roce 2004 to bylo jen 73 pacientů na 1 000 obyvatel kraje.

Zpracovala: Šárka Nováková
ÚZIS ČR, Regionální pracoviště Ostrava
17. listopadu 1790, 708 52 Ostrava-Poruba
tel.: 596 913 523
e-mail: novakovas@uzis.cz
<http://www.uzis.cz/>

Personální zajištění a počty ošetření v oboru diabetologie

Území, kraj	Počet ZZ a pracovišť	Počet pracovníků ¹⁾		Počet ošetření - vyšetření	
		lékaři	ZPBD ²⁾	celkem	na 1 lékaře
Bruntál	5	3,42	5,00	27 995	8 186
Frýdek-Místek	9	7,28	7,60	36 852	5 062
Karviná	12	10,67	12,35	84 369	7 907
Nový Jičín	6	4,20	4,73	27 732	6 603
Opava	6	5,05	6,40	33 152	6 565
Ostrava	17	13,74	17,10	111 506	8 115
Moravskoslezský kraj	55	44,36	53,18	321 606	7 250
Česká republika	487	358,00	394,44	2 233 003	6 237

¹⁾ Průměrný roční přepočtený počet, vč. smluvních

²⁾ ZPBD - zdravotničtí pracovníci nelékaři s odbornou způsobilostí bez odborného dohledu dle zákona č. 96/2004 Sb., o nelékařských zdravotnických povoláních § 5–§ 21a

Léčené osoby podle jednotlivých typů diabetu

Území, kraj	Počet léčených osob podle jednotlivých typů diabetu				
	absolutně	na 10 000 obyvatel	v %		
			I. typ DM (E10)	II. typ DM (E11)	sekundární diabetes (E13)
Bruntál	8 645	897,45	4,34	94,76	0,90
Frýdek-Místek	13 493	636,90	5,63	92,92	1,45
Karviná	22 686	862,34	11,65	87,69	0,66
Nový Jičín	9 372	615,68	13,19	81,50	5,31
Opava	11 831	667,77	4,99	93,51	1,50
Ostrava	32 687	990,63	7,42	91,52	1,06
Moravskoslezský kraj	98 714	802,15	8,14	90,40	1,46
Česká republika	825 382	785,67	6,73	91,92	1,35

Počet léčených diabetiků k 31. 12. 2011

Území, okres	Počet léčených pacientů				Počet nově zjištěných onemocnění		
	celkem	z toho v %		u PL pro dospělé v %	celkem	z toho v %	
		muži	ženy			muži	ženy
Bruntál	8 645	45,24	54,76	9,22	563	45,29	54,71
Frýdek-Místek	13 493	47,13	52,87	14,94	1 044	54,79	45,21
Karviná	22 686	43,22	56,78	10,10	2 014	44,49	55,51
Nový Jičín	9 372	46,76	53,24	13,00	1 139	51,80	48,20
Opava	11 831	45,17	54,83	13,98	1 297	48,03	51,97
Ostrava	32 687	48,94	51,06	11,88	2 826	49,96	50,04
Moravskoslezský kraj	98 714	46,39	53,61	12,01	8 883	48,95	51,05
Česká republika	825 382	47,20	52,80	18,42	68 494	48,43	51,57

Počet léčených osob s chronickou diabetickou komplikací

Území, okres	Diabetická							
	nefropatie		retinopatie			noha		
	celkem	z celku s renální insuficiencí	celkem	z celku		celkem	z celku s amputací	
				proliferativní	slepota		pod kotníkem	nad kotníkem
Bruntál	1 399	660	790	236	18	1 133	28	23
Frýdek-Místek	1 319	401	1 733	421	77	579	238	106
Karviná	2 285	665	3 535	775	78	2 426	238	115
Nový Jičín	1 006	370	2 504	223	24	604	61	34
Opava	764	319	1 215	481	34	465	124	92
Ostrava	4 552	1 541	3 043	576	55	1 610	219	71
Moravskoslezský kraj	11 325	3 956	12 820	2 712	286	6 817	908	441
Česká republika	95 884	32 836	99 776	25 051	2 280	44 011	6 469	3 939

Léčení diabetici podle druhu léčby

Území, okres	Jen dietou		PAD		Inkretinovými mimetiky		Inzulínem	
	absolutně	na 10 000 obyvatel	absolutně	na 10 000 obyvatel	absolutně	na 10 000 obyvatel	absolutně	na 10 000 obyvatel
Bruntál	899	93,33	6 176	641,14	70	7,27	2 896	300,64
Frydek-Místek	2 683	126,64	10 949	516,82	157	7,41	3 221	152,04
Karviná	2 944	111,91	20 448	777,27	1 012	38,47	6 999	266,05
Nový Jičín	2 420	158,98	6 254	410,85	61	4,01	2 230	146,50
Opava	1 893	106,84	10 310	581,92	147	8,30	1 960	110,63
Ostrava	4 983	151,02	25 217	764,24	396	12,00	9 922	300,70
Moravskoslezský kraj	15 822	128,57	79 354	644,83	1 843	14,98	27 228	221,26
Česká republika	134 579	128,10	665 853	633,82	9 685	9,22	205 049	195,18

Léčba diabetu podle typu onemocnění *)

Druh léčby	Počet léčeb podle typu diabetu					
	I. typ DM (E10)			II. typ DM (E11)	sekundární diabetes (E13)	porucha glukosové tolerance (R73.0)
	0-14 let	15-19 let	20 let a více			
Jen dietou	x	x	x	15 354	468	2 693
PAD	-	-	897	56 007	650	x
deriváty sulfonylmočoviny	-	-	226	2 464	310	x
metforminem	-	-	516	44 679	219	x
glinidy	-	-	38	1 148	58	x
glitazony	-	-	30	2 373	22	x
akarbózou	-	-	24	1 161	22	x
inhibitory DPP-IV	-	-	63	4 182	19	x
Inkretinovými mimetiky	-	-	14	1 815	14	x
Inzulínem	19	44	7 398	19 263	504	x
konvenčně		3	1 147	8 066	156	x
intenzifikovaně	13	31	5 887	10 922	311	x
inzulínovou pumpou	6	10	364	275	37	x

*) Jeden pacient může být léčen více léčbami současně. Je uvedena každá naordinovaná léčba, která byla předepsána k pravidelnému užívání alespoň na dobu 1 měsíce.

Činnost oboru diabetologie v letech 2004–2011

Ukazatel	2004	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Počet pracovníků (úvazek) k 31.12., vč. smluvních lékařů	37,83	39,97	40,86	38,30	40,42	43,74	44,71
ZPBD	44,60	45,36	46,11	45,62	48,73	51,97	53,18
Počet ošetření-vyšetření (počet návštěv)							
absolutně	291 103	305 030	297 193	301 428	304 526	318 298	321 606
na 1 000 obyvatel	231,5	244,2	237,8	241,1	244,1	256,0	261,3
na 1 úvazek lékaře diabetologa	7 695,0	7 631,5	7 273,4	7 870,2	7 534,0	7 277,0	7 193,2
Počet léčených pacientů k 31.12.							
absolutně	91 752	92 086	94 112	94 660	95 964	99 813	98 714
na 1 000 obyvatel	73,0	73,7	75,3	75,7	76,9	80,3	80,2
Druh léčby							
jen dietou	29 028	26 161	25 306	22 996	19 379	18 724	15 822
PAD	41 246	43 406	44 314	45 577	47 560	51 048	79 354
inkretinovými mimetiky	1 843
inzulínem	14 846	15 247	16 163	16 396	17 619	17 255	27 228
inzulínem + PAD	6 632	7 272	8 329	9 691	11 406	12 786	.
Počet nově zjištěných onemocnění	7 382	7 128	6 640	6 957	7 633	7 840	8 883
Chronické komplikace diabetu							
diabetická nefropatie	7 773	8 246	9 291	10 245	10 807	11 934	11 325
z toho: s renální insuficiencí	2 414	2 397	2 955	4 089	4 399	3 982	3 956
diabetická retinopatie	12 788	11 556	12 169	13 360	14 156	13 879	12 820
z toho: proliferativní	1 894	2 273	2 443	2 688	3 041	2 861	2 712
slepota	309	320	289	371	311	368	286
diabetická noha	6 618	6 206	6 664	7 194	7 217	7 319	6 817
z toho: s amputací	655	737	773	782	781	846	1 449
Podíl chronických komplikací k počtu léčených diabetiků v %	29,6	28,2	29,9	32,5	33,5	33,2	31,4

Symbol "." - údaj nebyl sledován

Vývoj počtu léčených diabetiků na 100 000 obyvatel v letech 1996–2011

